

Plenum

Torsdag 20.11.2025 kl. 16.00—21.53

2.1. Muntlig fråga om social- och hälsovårdstjänsterna (Tytti Tuppurainen sd)

Muntligt spörsmål MFT 183/2025 rd

Muntlig frågestund

Talman Jussi Halla-aho: Ledamot Tuppurainen, varsågod.

Debatt

16.01 Tytti Tuppurainen sd: Arvoisa puhemies! Suomalaisten usko tulevaisuuteen on koetuksella, ja tuoreen E2-tutkimuksen mukaan suurin huoli on terveydenhoito. SDP haluaa palauttaa luottamuksen, että hoitoon pääsee. Tilanne hyvinvointialueilla on erittäin vaikea ja vaatii toimenpiteitä. Tämän vuoksi me kaikki oppositioryhmät yhdessä vetosimme — pääministeri Orpo, me vetosimme teihin siitä — että voisimme käynnistää parlamentaarisen yhteistyön suomalaisten sosiaali- ja terveyspalveluiden turvaamiseksi. Kieltämättä hieman yllätyimme, kun, pääministeri, torjuitte tämän opposition yhteisen vetoomuksen, kun ääni vielä valtiosalissa kaikui. Tämä jätti hieman hätäisen ja ylimielisen vaikutelman. Arvoisa pääministeri, olikohan tämä hyvin harkittu vastaus koko opposition yhteiseen vetoomukseen?

Tarjous on vielä voimassa, pääministeri Orpo. Vielä kerran: voitteko hyväksyä koko opposition yhteisen vetoomuksen tästä yhteistyöstä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.02 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos siis todella tärkeästä kysymyksestä, koska kyllähän terveyspalveluiden toimiminen on hyvinvointiyhteiskunnan perusta. [Antti Kurvinen: Ei näytä teille olevan tärkeää!] Jokaisella ihmisellä pitää olla varmuus siitä, että hoitoon pääsee. Meillä on kaikissa tilanteissa hallituksessa vastuu siitä, että kaikkialla Suomessa ihminen saa hoitoa, kun hän sitä tarvitsee. Siitä me pidämme kiinni. Aloitetaan tästä.

Sitten, mitä tulee viime viikon keskusteluun, olisi kannattanut ehkä kuunnella loppuun se, mitä sanoin, kun kuvasin tämän prosessin. Eli samalla, kun me teemme nyt korjauksia viime kaudella tehtyyn sote- ja hyvinvointialuemalliin, me tulemme saamaan alivaltiosihtööri Erholan työryhmän asiantuntijaraportin hyvinvointialueiden ja soteuudistuksen tilasta joulukuun puolenvälin paikkeilla. Me tullaan käymään se hyvin huolella läpi, ja siihen mitä todennäköisimmin liittyvät uudistusehdotukset, ja tulen antamaan pääministerin ilmoituksen eduskunnalle heti kevään istuntokauden alkupuolella. [Sari Sarkomaa: Mainiota!] Se antaa sen mahdollisuuden, että me pääsemme keskustelemaan [Puhemies koputtaa] yhdessä sekä tilanteesta että toimenpiteistä ja siitä, miten jatketaan.

Punkt i protokollet PR 113/2025 rd

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää tähän aiheeseen liittyvän lisäkysymyksen, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä.

16.04 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vahinko, että pääministeri edelleen torjuu opposition yhteistyötarjouksen. Te toistatte usein, että teette kaikkenne suomalaisten hyväksi, mutta tässä te hukkaatte mahdollisuuden löytää ratkaisuja yhdessä, [Sari Sarkomaa: Ette kuuntele, edustaja, yhtään!] ja varsin ylimielisesti kommentoitte myös koko opposition yhdessä esittämää ratkaisua eli asiantuntijoidenkin laajasti suosittelemaa hyvinvointialueiden alijäämien kattamisajan pidentämistä. Te taisitte tulla sanoneeksi, että esityksessä ei ole järkeä. Kuitenkin esimerkiksi talouspolitiikan arviointineuvosto totesi tänä vuonna: ”Hallituksen on syytä harkita tällaisen lisäjoustoparjouston tarjoamista tilapäisesti. Sen ei tarvitse tarkoittaa valtion rahoituksen kasvattamista pidemmällä aikavälillä.” Siis jatkossa juuri tämä talouspolitiikan arviointineuvosto tulee vahtimaan Suomen julkisen talouden varojen käyttöä — siitä tulee siis meidän varojen käytön vahti. Siis jos te ette hallituksessa usko oppositiota, niin kai te uskotte näitä riippumattomia asiantuntijoita? Miksi te ette, pääministeri, näytä johtajuutta ja anna hyvinvointialueille lisää aikaa, juuri kuten talouspolitiikan arviointineuvosto nimenomaisesti suosittaa? [Tere Sammallahti: Ei suosita harkitsemaan!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.05 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me olemme antamassa esityksen, niin sanotun määräaika-HE:n, joka tulee käytännössä tarkoittamaan, että noin kymmenelle hyvinvointialueelle, jotka ovat nyt päässeet parempaan tilanteeseen, tullaan antamaan tämän lakiesityksen voimaan tullessa lisää aikaa, koska se on oikein. He ovat ponnistelleet, he ovat saaneet sen taloutensa siihen kuntoon, että se on positiivisen puolella, asiat menevät parempaan suuntaan. Me haluamme palkita siitä, että annetaan aikaa lisää.

Mielestäni tämä on sen arviointineuvoston hengen mukaista, että annetaan lisää aikaa, kun se on perusteltua, mutta sitä teidän esitystänne, että kaikille alueille vain lisää aikaa, en pidä järkevänä, [Eduskunnasta: Ei siinä mitään järkeä olekaan!] koska siellä on jo alueita, jotka ovat suoriutumassa näistä tavoitteista. Siksi me katsomme näitä hyvinvointialueita, vähän niin kuin terveydenhuollossa, yksilöinä ja haemme jokaisen kanssa hyvän ratkaisun, jolla pidetään huolta sen terveyden lisäksi myöskin veronmaksajien rahoista, kun meillä on se vastuu niistä veronmaksajien rahoista. Ja mitä tulee näihin raportteihin, niin lukekaa VTV:n [Puhemies koputtaa] raportti rahankäytöstä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaikkonen, olkaa hyvä.

16.06 Antti Kaikkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lisäaika olisi ensiapu, mutta se, mitä me tarjoamme ja vetoamme teihin, on se, ryhtyisimme yhdessä korjaamaan näitä sotien ongelmia. Ei siitä tullut kerralla täydellistä, ei tullut virheetöntä. Sitä pitäisi korjata ja parantaa, ei särkeä ja hajottaa, ja tässä alkaa olla pikkuhiljaa kiire. Mutta ette te tähän nyt halua tarttua. Sen sijaan muissa asioissa te kyllä pidätte vauhtia. Esimer-

Punkt i protokollet PR 113/2025 rd

kiksi alkoholin myynnin vapauttamisessa olette kyllä olleet liikkeellä, ja uutta tohinaa on putkessa. Nyt teette lainsäädäntöä alkoholin kotiinkuljetuksesta.

Arvoisa puhemies! Ei alkoholi toki kaikille suomalaisille ole ongelma, mutta valitettavan monelle se on ongelma ja monen läheiselle myöskin. Onko tämä alkoholin kotiinkuljetuksen vapauttaminen nyt todella aivan välttämätöntä? Mikä tämä teidän linjanne ylipääntään on? Siis etätöitä ei saisi tehdä kotoa, terveyspalvelut saavat karata kauas kotoa, samoin vanhuspalvelut, mutta viina pitää tuoda kotiovelle saakka. Mikä tämä teidän linjanne oikein on? [Välihuutoja — Puhemies koputtaa]

Puhemies Jussi Halla-aho: Ministeri Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

16.07 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä menee aika kauas ensimmäisestä aiheesta eli sosiaali- ja terveyspalveluista, mutta totean tästä, [Välihuutoja — Puhemies koputtaa] että hallituksen budjetissa näkyy se, että alkoholin verotusta on kiristetty, mikä on keino hillitä alkoholihaittoja Suomessa. Se on tehokas keino siihen. Samaan aikaan hallitus tekee maltillista, hyvin rauhallista [Krista Kiuru: Maltillista?] alkoholipolitiikan muutosta kohti eurooppalaista suuntaa. Myöskin me elämme Euroopan unionissa, joka on vapaan liikkuvuuden ympäristö, joten on ihan luonnollista, että tässä esityksessä myöskin selkeytetään pitkään epäselvänä ollut oikeustila alkoholin etämyynnistä.

Mutta jos palaan näihin sosiaali- ja terveyspalveluihin, niin on korkea aika sille, että Suomessa päästään tästä hallinnon remontoinnista ja soteuudistuksen pyörteistä siihen todelliseen hoidon ja palvelujen kehittämiseen. Tänäään hallitus on ilmoittanut täydentävässä talousarvioesityksessä esittävänsä 40 miljoonan lisärahoitusta omalääkärimallin kehittämiseen. Haluamme, että saamme levitettyä omalääkärimallin kaikille hyvinvointialueille, kaikille suomalaisille. Meillä on käynnissä 65 vuotta täyttäneiden valinnanvapauskokeilu, joka mahdollistaa yksityislääkäreiden käytön [Puhemies koputtaa] julkisen terveyskeskuksmaksun hinnalla. Viime viikolla julkistettiin kansallinen syöpästrategia, ensimmäinen laatuaan, kehitetään syövän hoitoa, [Puhemies koputtaa] sillä syöpä koskettaa jopa joka kolmatta suomalaista.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri. — Edustaja Hyrkkö, olkaa hyvä.

16.09 Saara Hyrkkö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri Orpo, te olette aiemmin väittänyt, että oppositiolla ei ole vaihtoehtoja. No, sehän ei pidä paikkaansa. Me julkaisimme juuri vihreiden vaihtoehtobudjetin, jossa osoitamme, että julkista taloutta voidaan vahvistaa samassa mitassa kuin hallitus mutta ilman leikkauksia lapsilta ja lapsiperheköyhyyttä syventämättä.

Sen sijaan, pääministeri, että syyttelette oppositiota, voisitte tarttua yhteistyöhön, jota olemme teille ehdottaneet. Se jos mikä rakentaisi luottamusta. Luottamusta rakentaisi se, jos soten akuutit ongelmat korjattaisiin ja apua ja hoitoa saisi ajoissa. Luottamusta rakentaisi se, jos lapsiperheköyhyyttä ei ehdoin tahdoin syvennettäisi, jos uupuneita vanhempia kannateltaisiin ja jos lapsitoiveet voisivat toteutua heille, jotka perheestä haaveilevat. Tänäään vietetään lapsen oikeuksien päivää, ja pohdin, pääministeri, voisiko lapsiperheiden pärjäämisestä ja lapsitoiveiden toteutumisesta löytyä yhteistä maaperää hallituksen ja vihreiden välille. Meidän vaihtoehtobudjetissamme ehdotamme muun muassa hedelmöitys-

Punkt i protokollet PR 113/2025 rd

hoitojen saatavuuden laajentamista, keskenmenojen hoidon parantamista ja Ruotsista tuttua pienten koululaisten kesähoidon mallia tukemaan työn ja perheen yhteensovittamista. Olisiko teillä, pääministeri, rohkeutta tarttua näihin ehdotuksiin [Puhemies koputtaa] ja rakentaa kanssamme perheille [Puhemies koputtaa] parempaa Suomea?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

16.10 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Ja kiitos vihreille hyvistä ajatuksista ja ehdotuksista. Hallitus on tällä hallituskaudella jo tarttunutkin näihin asioihin. Meille on erittäin tärkeää se, että Suomessa mahdollisimman monen lapsitoive voisi toteutua. Yksi keino siihen on se, että palautimme Marinin hallituksen kaudella leikatut hedelmöityshoitojen Kela-korvaukset merkittävästi korotettuina. Se on konkreettinen toimi. Samoin esititte sitä, voisiko keskenmenon koeneita tukea enemmän. Hallituksen ensi vuoden budjetissa on tähän liittyvä panostus, eli THL:n johdolla lähdemme kehittämään sitä, miten keskenmenojen hoitopolut Suomessa menevät, niin että keskenmenon kokevat saisivat nopeammin apua. Samoin tartutaan myöskin vaikkapa sellaisiin epäkohtiin kuin synnytyspelkoihin, jotka ovat yksi syy lapsitoiveiden rajautumiseen ehkä pienempään lapsimäärään kuin mitä perhe olisi alun perin toivonut. Eli näihin asioihin on tartuttu. Ja meillä on ensi vuoden budjetissa myöskin esimerkiksi äitiysavustuksen eli äitiyspakkauksen korotus 40 eurolla. Vaikka taloustilanne on tiukka, tällä täsmätoimella pystytään parantamaan äitiyspakkauksen laatua, huolehtimaan sen kotimaisuusasteesta ja myöskin vastaamaan lapsiperheiden toiveisiin entistä paremmin. Tänäpä on lapsen oikeuksien päivä, ja on tärkeää, että nostitte tämän asian esille. Lasten oikeudet [Puhemies koputtaa] ovat aikuisten velvollisuuksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Berg, olkaa hyvä.

16.11 Kim Berg sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme oppositiossa tosiaan tarjonneet hallitukselle yhteistyön kättä sotealan tilanteeseen vastaamiseksi. Pääministeri Orpo, työnsitte kuitenkin kylmästi pois tämän annetun käden ja totesitte samalla hallituksen jatkavan sotien uudistustyötä tällä vaalikaudella. Opposition yhteistyön torjuminen herättää epäilyksiä uusista leikkauksista, koska tähän mennessä hallituksen saldo on pelkästään negatiivinen ihmisten sotepalveluiden luottamuksen vaalimisessa. Hallitus on keskittynyt vain leikkaamaan, heikentämään ihmisten hoitoonpääsyä ja sotealan ammattilaisten työoloja. Tehdyt leikkaukset ylittävät jo 750 miljoonaa euroa tällä kaudella. Pääministeri Orpo, voitteko luvata, ettei teidän uudistustyönne tarkoita lisäleikkauksia ihmisten julkisiin sosiaali- ja terveystalveluihin vaan haette aidosti ratkaisuja hyvinvointialueiden vaikeaan tilanteeseen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.13 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Taas toistan itseäni, niin kuin tavoiksi on täällä tullut. Siis tässä on nyt ihan selkeä järjestys: Meidän kannattaa yhdessä ottaa vastaan se asiantuntijoiden raportti, ammattilaisen, Erholan, johdolla tehty ja professoritason ammattilaisten tekemä raportti hyvinvointialueiden tilanteesta — se saadaan ihan muutaman viikon kuluttua — ja sen pohjalta katsoa niitä ehdotuksia,

Punkt i protokollet PR 113/2025 rd

miten sotejärjestelmää korjataan. Sen jälkeen käydään hyvä keskustelu eduskunnassa yhdessä siitä, miten mennään eteenpäin. Me tuomme siihen hallituksen näkemyksen, mutta sitä keskustelua odotan. Ei siihen ole hirvittävän pitkä aika.

Mitä muuten tulee näihin kysyjän kommentteihin, niin taas muistutan siitä, että neljä miljardia euroa on hallitus antanut lisää rahaa sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämiseen, [Krista Kiuru: Tulee suoraan laista!] neljä ja puoli miljardia. Se on enemmän kuin koskaan Suomen historiassa. Se on todella iso summa. Mutta jotta tämä luku ei jatkuvasti aina vaan kasva, [Puhemies koputtaa] niin meidän täytyy löytää parempia tapoja, tehokkaampia tapoja. Siksi hyvinvointialueiden kanssa [Puhemies koputtaa] tehdään yhdessä töitä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sarkkinen, olkaa hyvä.

16.14 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomalaisia ei kiinnosta loputon väkääminen soten hallintomallista [Eduskunnasta: Niinpä!] tai puoluepoliittinen nokittelu. Suomalaisia kiinnostaa se, pääsevätkö he palveluihin ja hoitoon ajoissa, pidetäänkö ikäihmisistä huolta. Valitettavasti nämä kaikki asiat eivät nyt toteudu riittäväällä tavalla.

Etenkin vanhuspalveluiden tilanne on huolestuttava. THL:n tuoreen tutkimuksen mukaan vain noin puolet kotihoidon asiakkaista saa tarpeeksi hoitoa. Aluehallintoviraston mukaan taas ympärivuorokautiseen hoivaan pääsyä venytetään jopa laittoman pitkälle. Hyvinvointialueiden tiukka taloustilanne johtaa vanhuspalveluiden heikkenemiseen. Silti tässäkin tilanteessa hallitus esittää ensi vuoden budjetissa uutta 50 miljoonan euron leikkausta vanhuspalveluihin. Arvoisa ministeri Juuso: kun te hallituksessa samaan aikaan annatte suuria veronalennuksia miljonääreille, niin eikö teidän mielestänne nämä rahat tulisi mieluummin, miljonäärien veronkevennysten sijaan, käyttää suomalaisten vanhuspalveluiden turvaamiseen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.15 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Sarkkisen esittämät epäkohdat ovat valvontaviranomaisten tutkinnassa, ja totta kai seuraamme niitä tarkasti.

Hyvinvointialueiden rahoitus on yleiskatteellista rahoitusta. Mitään korvamerkittyä rahoitusta ei ole mahdollista nykyisen rahoituslain puitteissa antaa. Minulla on täysi luottamus siihen, että hyvinvointialueet katsovat sen perään, että ihmiset saavat hoitoa niin kuin on tarkoitus. Mitä liittyy yhteisölliseen asumiseen, niin Valviralla on webinaareja, heillä on ohjeita siitä, minkälaisia asiakkaita voi sijoittaa yhteisölliseen asumiseen. Eli jos näitä toteutetaan väärällä tavalla, niin valvontaviranomaiset kyllä siihen puuttuvat.

Tämä 50 miljoonaa, minkä mainitsitte äsken, johtuu siitä, että me tuomme teknologisia mahdollisuuksia hoitotyöhön. Tämä on kyllä tulevaisuudessa ihan ehdoton edellytys sille, että me pärjäämme ja selviydymme siitä hoitotaakasta, mikä on tulevaisuutta, ja ihan varovasti tuomme, kokeilemme, mikä toimii ja mikä ei toimi. Kyllä tämä periaatteessa on ihan kaikkien hyväksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kurvinen, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 113/2025 rd

16.16 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Poliitikkan on arvovalintoja. Silloinkin, kun mietitään, mitä asioita viedään eteenpäin ja mitä ei viedä, tehdään arvovalintoja. Pääministeri kertoi, että ehkä joskus keväällä palataan hyvinvointialueitten akuuttiin rahoituskriisiin, mutta kyllä kaljan wolttausta vähän viedään vauhdilla eteenpäin. Ihmettelen varsinkin kristillisdemokraateilta tätä arvovalintaa. Alkoholin saaminen entistä laajemmin tarjolle on ykkösprioriteetti, palataan hyvinvointialueisiin myöhemmin.

Puhemies! Tämän vaalikauden aikana on ihmetyttänyt se asia, onko meillä tässä maassa istuvaa hallitusta, koska kaikki ongelmat ovat edellisen hallituksen vika ja nyt ruvetaan puhumaan jo seuraavasta hallituksesta: seuraava hallitus sitten ratkoo ongelmia. Miksi nykyinen hallitus ei tee toimenpiteitä näitten akuuttien asioiden eteen?

Puhemies! Lääkäripalveluyritysten yhdistys viime viikolla tuki yksityiseltä sotesektorilta opposition aloitetta parlamentaarisesta valmistelusta. Haluaisinkin kysyä nyt soteasioista vastaavalta ministeriltä: mitä te ajattelette siitä, että myös yrityskenttä haluaisi lähteä tähän valmistelutyöhön?

Haluaisin ylipäänsä kysyä teiltä, soteministeri Kaisa Juuso: onko teillä tämä sotejärjestelmä hanskassa, [Puhemies koputtaa] ja ovatko teillä asiat teidän hallinnassanne?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.18 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nämä ongelmat, mistä tässä puhuitte, liittyvät ennen kaikkea siihen rahoitusjärjestelmään, rahoituslakiin, mikä on ministeri Ikosella työn alla. Sitä tullaan uudistamaan. Tässä sivussa tietysti tarkastelemme myöskin sosiaali- ja terveyspalveluita jatkuvasti liittyen käynnissä oleviin lisärahoitusmenettelyihin ja arviointimenettelyihin. Mutta näin kokonaisuutena täytyy todeta, että me menemme koko ajan parempaan suuntaan. Puolet hyvinvointialueista selviää tavoitteista. Niillä menee hyvin. Myöskin palveluiden osalta on näkyvissä parannuksia. THL:n lokakuun puolivälin tilaston mukaan yli 70 prosenttia pääsee tällä hetkellä lääkärille tai hoitajalle viikossa, yli 80 prosenttia kahdessa viikossa ja melkein 100 prosenttia kolmessa kuukaudessa. Eli kyllä me hyvin olemme kuitenkin selvinneet, vaikka paljon negatiivista mielialaa täällä nostellaan. Kokonaisuutena ottaen kyllä meillä ihan hyvin menee. [Antti Kurvinen: Kaikkiko on teidän mielestänne hyvin?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harkimo, olkaa hyvä.

16.19 Harry Harkimo liik (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Etelä-Suomen aluehallintoviraston selvityksen mukaan hyvinvointialueet venyttävät vanhusten pääsyä ympärivuorokautiseen palveluasumiseen viimeiseen asti. Toimintatavat ovat usein lainvastaisia. Ympärivuorokautiseen palveluasumiseen pääsyä voi joutua odottamaan kuukausia. Pitkäaikaisen palveluasumisen järjestämistä siirretään erilaisilla lyhyillä ratkaisuilta. Hoitoonpääsyä viivytetään sijoittamalla vanhuksia yhteisölliseen asumiseen silloinkin, kun heidän turvallista hoitoaan ei pystytä varmistamaan. Myös vanhusten kuntoutus- ja arviointijaksot ovat lisääntyneet, vaikka oikea paikka olisi ympärivuorokautisessa palveluasumisessa. Ihmisiä siirretään kevyempään hoitoon, vaikka he eivät kykene edes syömään itse. Hyvinvointialueiden annetaan tietoisesti rikkoa lakia, eivätkä aluevalvontavirastot puutu siihen. Missä ovat valvontaviranomaiset, kun lakia rikotaan? Hyväksyttkö te

Punkt i protokollet PR 113/2025 rd

sen, että vanhukset, jotka eivät itse [Puhemies koputtaa] kykene syömään, tiputetaan pois ympärivuorokautisesta asumisesta? [Puhemies koputtaa] Vai oletteko keksineet jonkun automaattilusikan, joka syöttää heitä? [Piritta Rantanen: Webinaari!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.20 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Harkimon luettelemista esityksistä tunnistan mediassa olleet väitteet, ja tiedän, että Etelä-Suomen avilla asia on työn alla. Eli faktoja kerätään koko ajan siitä, millä tavalla hoitoonpääsy toteutuu ja toimitaanko tosiaan näin, kuten lehdissä on kirjoiteltu.

Itse en hyväksy sitä, että hoitoa tahallisesti pitkitetään, [Antti Kurvinen: Mitä teette sille?] vaan ympärivuorokautiseen hoivaan pitää päästä silloin, kun palvelutarpeen arvion mukaisesti se on perusteltua. [Antti Kurvinen: Te olette vastuussa!] Paikkoja kyllä on, ainakin yksityisillä on paikkoja, näin olen kuullut, niin että sinänsä siitä ei ole puhe. Mutta peräänkuulutan tässä jälleen hyvinvointialueiden itsehallintoa ja omavalvontaa siinä, että ne yleiskatteelliset rahat ja palvelulupaukset hoidetaan kuten on tarkoitus, jotta valvontaviranomaisen ei tarvitsisi puuttua niihin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

16.21 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kuulin hyviä uutisia: omalääkäri-asiaa aletaan vihdoinkin ihan käytännössä edistämään. Siitä on nyt vähän yli kolme vuotta, kun Marinin hallitus elokuussa 22 sai valmiiksi suunnitelman, jonka nimi oli Omalääkäri 2.0, ja nyt olette sitten käytännössä lähtemässä jonkun asteiseen toteutukseen. Se on hyvä asia, mutta siihen tarvitaan rahaa. 40 miljoonaa, niin kuin olen kuullut, on melkoinen rahasumma, mutta se on hyvin vähän verrattuna siihen, että te leikkasitte kaksi vuotta sitten hyvinvointialueiden budjetista 126 miljoonaa euroa terveyskeskuslääkäritoiminnasta pois, siis kolme kertaa suuremman summan kuin te olette nyt laittamassa pariksi vuodeksi siihen tilalle. Tämä on tilanne, joka on sitä teidän terveystaloutta: heikennetään terveyskeskuksia hyvinvointialueilla ja muitakin asioita siellä, niin kuin täällä on kuultu, ja sitten tehdään erilaisia kokeiluja. No, hyvä, että tehdään, mutta oikeasti jokainen suomalainen saisi omalääkärin, jos meillä olisi 500 lääkäriä, 500 hoitajaa. [Puhemies koputtaa] Kustannusarvio olisi noin 100 miljoonaa euroa. Milloin teette todella tämän suunnitellun ratkaisun?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.22 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Marinin hallitus sai aikaan selvityksen, mutta ei mitään muuta. Tämä hallitus oikeasti laittaa toimeen. Meillä on tällä hetkellä omalääkärimalleja käytössä jo usealla hyvinvointialueella. Länsi-Uudellamaalla toimii seitsemän ammatinharjoittajamallilla toimivaa omalääkäriä, kahdeksas tulossa, seitsemäs on rekrytoinnissa. [Hälinää — Puhemies koputtaa] Keski-Suomessa on kaksi ammatinharjoittajamallilla toimivaa lääkäriä. RRP-rahoituksella on rahoitettu 14,7 miljoonaa euroa. Se rahoitus loppuu tämän vuoden lopussa. Nyt hallitus on myöntänyt 40 miljoonaa euroa, jotta kiirehdimme ja panostamme siihen, että

Punkt i protokollet PR 113/2025 rd

yhä useampi hyvinvointialue alkaisi pilotoimaan ja kokeilemaan omalääkärimalleja ja sitä myöten juurruttamaan ne myöskin käytäntöön.

Me olemme Suomessa jäljessä muusta Euroopasta tässä asiassa johtuen siitä, että me olemme painineet sote-uudistuksen parissa monta hallituskautta. Monta kehittämiskohdetta on meiltä jäänyt tekemättä, mutta tämä hallitus tekee. Me kehitämme myöskin palveluita, emmekä vain pyöri sote-ongelmissa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Forsgren, olkaa hyvä.

16.24 Bella Forsgrén vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveyspalvelut ovat suomalaisen hyvinvointivaltion perusta. Se on koko yhteiskunnan yhteinen järjestelmä, joka kannattelee perheitä, lapsia, nuoria, ikääntyneitä, meitä kaikkia tässä salissa. Me ollaan nostettu tätä huolta tosi laajasti esille useasti tässä salissa. Meille tulee satoja viestejä huolestuneilta kansalaisilta. He ovat huolissaan omista palveluistaan, he ovat huolissaan läheistensä palveluista, ikäihmisten palveluista, lasten palveluista. Me olemme toivoneet, että me voisimme olla yhdessä tätä asiaa ratkaisemassa. Sen takia oppositio onkin esittänyt hallitukselle parlamentaarista yhteistyötä, jotta pystyisimme yhdessä arvioimaan hyvinvointialueiden tilanteen ja tekemään ratkaisuja, jotka turvaavat palvelujen jatkuvuuden myös tulevina vuosina.

Valitettavasti en ole missään vaiheessa kuullut teiltä, pääministeri, ”kyllä”. Kyllä, lähdetään rakentamaan yhteistyötä. Kyllä, istutaan samaan pöytään ja luodaan niitä pitkäaikaisia ratkaisuja. Kyllä, lähdetään parlamentaariseen yhteistyöhön. [Puhemies koputtaa] Olisinkin kysynyt pääministeriltä tähän kommenttia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.25 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viime kaudella — minun on nyt pakko mennä siihen viime kauteen — kun te teitte tätä mallia, [Välihuutoja vasemmalta] me esitimme kymmeniä ja kymmeniä kertoja huolestumme siitä, että tämä malli on monimutkainen, byrokraattinen, alueiden määrä on liian suuri, rahoitusmalli ei tule toimimaan, kulut tulevat kasvamaan. Kuinka paljon te kuuntelitte silloin meitä? Ette yhtään. [Välihuutoja vasemmalta] — Ette yhtään. Mutta nyt me sitä teidän mallianne korjataan, parannetaan, viedään sitä eteenpäin.

Ja vielä toistona: joulukuun puolivälissä tilannekuva asiantuntijoilta, helmikuun puolivälissä tai alkupuolella, kun eduskunta palaa takaisin töihin, meillä on valmiina teille täällä ilmoitus, jossa katsotaan jatkoaskelia. Käydään silloin yhdessä se keskustelu, [Antti Kurvinen: Nolla vaihtoehtoa, nolla yhteistyötä!] miten menemme eteenpäin. Toivottavasti löydämme yhteisen sävelen. [Välihuutoja]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mattila, olkaa hyvä.

16.26 Hanna-Leena Mattila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Me keskustalaiset tapaamme tuolla maakunnissa ihmisiä, jotka ovat nääntymässä hoitotaakan alle. He itkevät väsymystään, koska joutuvat kannattelemaan usein ikääntynyttä läheistään, jonka paikka olisi kovasti jossakin hoitolaitoksessa. Hyvinvointialueilla on vähennetty hoitopaikkoja ja nostettu hoitoonpääsyn kriteereitä säästöpainaitten vuoksi. Me tuomme

Punkt i protokollet PR 113/2025 rd

näitä viestejä tuolta kentältä tänne eduskuntaan, [Sanna Antikaisen välihuuto] koska me elämme ihan toisenlaista todellisuutta kuin te, pääministeri, joka olette väittänyt, että ei ole Suomessa sote kriisiä. Äskeisestä puheenvuorosta ymmärsin, että te olette tarttumassa tähän yhteistyön tarjoukseen, ja se on hyvä asia, koska maakunnissa olevia ihmisiä ei lohduta vähääkään se, että syytetään edellistä hallitusta tai niitä säästöpainneissa olevia aluepäättäjiä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.27 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En ole mielestäni kertaakaan tämänkään kyselytunnin aikana syyttänyt alueilla tehtävää työtä, en niiden ammattilaisten työtä, jotka hoitavat ihmisiä, tai niitä, jotka ovat siellä vastuussa, ovat ne sitten luottamushenkilöitä tai virkajohtoa, jotka yrittävät saada tätä mallia toimimaan ja ihmisiä hoitoon.

Mitä tulee isoon kuvaan, täällä viitattiin jo THL:n lukuihin: hoitoonpääsy on Suomessa kokonaisuutena parantunut. Tämä koko järjestelmä menee nyt oikeaan suuntaan, mutta samaan aikaan me tiedämme, että meillä on ongelmakohtia, meillä on ongelma-alueita, ja näiden kanssa me tehdään yhdessä töitä — ministeriö, ministeriöt, hyvinvointialueet, ne ammattilaiset ihmiset siellä — jotta me saadaan tämä malli toimimaan. Ja me tehdään koko ajan lisää uusia asioita, kuten tämä aivan erinomainen omalääkärimalli, jonka me haluamme saada joka puolelle Suomea, ihan jokaiselle.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kymäläinen, olkaa hyvä.

16.28 Suna Kymäläinen sd (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! 40 miljoonaa euroa omalääkärimallin kehittämiseen on hyvä asia, mutta ymmärrätkö mittakaavan, jota olette tässä esittämässä? Meillä Etelä-Karjalan hyvinvointialueella tällä hetkellä teidän pakotamananne tehdään 37 miljoonan euron säästötoimenpiteitä, minkä johdosta sadat ihmiset tulevat menettämään työpaikkansa. Tulee mittavat massairtisanomiset. Te ette ole antaneet meille lisärahoitusta. Te kerrotte, kuinka hyvin menee, miten hoitoon päästään nopeammin. Vieläkö se hymy on yhtä herkässä ja ryhti yhtä suorassa joulukuun puolivälin jälkeen, kun sen toivotun raportin jälkeen te rupeatte toimintaan mutta ne ihmiset on irtisanottu? [Krista Kiuru: Näin on! — Juha Mäenpään välihuuto]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Ikonen, olkaa hyvä.

16.29 Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ajattelen, että meidän pitää kuitenkin nähdä tätä isoa kokonaiskuvaa. [Krista Kiurun välihuuto — Suna Kymäläinen: On kyllä isosta kuvasta kysymys!] Tämä koko rahoitusmalli tarkoittaa sitä, että ensi vuonna hyvinvointialueet saavat neljä miljardia euroa enemmän rahoitusta kuin tämän hallituksen aloittaessa. Meillä on alueilla erilaisia tilanteita, mutta sitten kun me katsomme ihan näitä erilaisia lukuja — toisaalta sitä, miten hyvinvointialueet saavat kustannuksia hillittyä, jotta ne rahat riittävät myöskin tulevaisuuden palveluihin. Hyvinvointialueet ovat saaneet painettua sitä kulujen kasvua noin kolmeen prosenttiin. [Suna Kymäläinen: Meillä on alle sen, paljonkin!] Se on olennaista, että me saamme turvattua ne palvelut tulevaisuudessa, ja siitä kertoo, että siinä aletaan onnistua,

Punkt i protokollet PR 113/2025 rd

sillä jo tänä vuonna koko maan tasolla hyvinvointialueilta kertyy tuoreen tiedon mukaan ylijäämää noin 300 miljoonaa. Loppukesästä se vielä näytti olevan 230 miljoonaa.

Tämän rinnalla, kun me katsomme sitten tilastoja, näyttää siltä, että henkilöstöpula helpottaa, hoitojonojen kasvu on päättynyt. Ja sitten kun me katsomme esimerkiksi STM:n lokakuista hyvinvointialueitten tilannekatsausta, niin siinä todetaan, että hyvinvointialueet suoriutuvat soten järjestämisvastuustaan mainettaan paremmin. THL puolestaan toteaa, että perusterveydenhuollossa hoitotakuu toteutuu valtakunnallisesti hyvin [Puhemies koputtaa] mutta hoidon jatkuvuus on sekä lääkäri- että hoitajavastaanotoilla heikko, ja siihen esimerkiksi toimme [Puhemies koputtaa] juuri tänään tämän omalääkärimallin. [Suna Ky-mäläinen: Eli ei vastausta siihen, että pistetään sadat ihmiset kilometritehtäälle!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Laiho, olkaa hyvä.

16.30 **Mia Laiho kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten täällä on tullut jo esille, tämä hallitushan tulee lisäämään yhteensä 4 miljardia ensi vuonna vuoteen 27 mennessä hyvinvointialueille. Eli yritetään nyt uskoa lukuja, että ne ovat kasvamassa.

On erittäin hyvä, että täällä puhutaan vanhustenhuollosta. Niitä asioita onkin tärkeää nostaa, mitä on tehty. Kela 65 -pilotti on menossa. Siitä on erittäin hyviä kokemuksia, se parantaa ikääntyneiden hoitoon pääsyä. Omalääkärimallia kehitetään ympäri Suomea, ja hienoa, että saadaan nyt 40 miljoonaa lisää tämän vauhdittamiseen. Kyse on myös siitä rakenteellisesta mallista. Ei se välttämättä aina ole rahakysymys, vaan se, miten asioita johdetaan siellä alueella.

Tänään hyväksyttiin valiokunnassa omaishoitajien alin raja koko maahan. Kaikki omaishoitajat saavat vähintään sen minimin joka puolella. Tähän liittyen nousi esille myös se, että omaishoitajat tarvitsevat muita tukitoimia. Esimerkiksi alueilla ympärivuorokautisen hoivan lakisääteisiin vapaisiin ei ole palvelusetelin arvo riittävä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Ja kysymys?

Esimerkiksi Helsingissä se on riittämätön. Kysyisinkin: ollaanko kehittämässä tätä palveluseteliä sitovammaksi, [Puhemies koputtaa] ja mitä muuta omaishoidon eteen ollaan tekemässä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.32 **Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus arvostaa suuresti kaikkien omaishoitajien työtä, ja seuraamme ja kartoitamme tilannetta. Olemme ministeriössä antaneet THL:lle toimeksiannon, että he tekevät tämmöiset yhtenäiset selvitykset, miten ne kriteerit hyvinvointialueilla toteutuvat, ja tekevät suosituksia siitä, jotta päästäisiin yhtenäisiin malleihin.

Me suosittelemme myöskin kiertävää perhehoitoa omaishoitajien tueksi, jotta nämä vapaat toteutuisivat entistä paremmin. Myöskin viime kevään kehysriihessä päätimme, että teemme selvityksen siitä, mitä tarkoittaisi se, että veisimme lakiin nämä omaishoidon kriteerit ja siirtäisimme maksatuksen Kelalle. Se selvitystyö on alkanut, ja se pitäisi saada valmiiksi vielä tämän vuoden aikana. Kyllä omaishoitajien työ on tärkeätä, ja me myöskin koko ajan yritämme sitä kehittää.

Punkt i protokollet PR 113/2025 rd

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harjanne, olkaa hyvä.

16.33 Atte Harjanne vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tilanteessa, jossa kansalaisten luottamus koko järjestelmään on koetuksella, pidän hieman ylimielisenä sitä sävyä, jolla ikään kuin täältä luennoidaan, että asiat ovat itse asiassa hyvin. Jos jotkin asiat kehittyvät parempaan suuntaan, se on tietysti hyvä asia. Meidän ikääntymisen myötä tuleva kustannusten kasvupaine on silti aivan valtava siellä kulman takana, ja jos tämä järjestelmä nyt viritetään aivan äärimmilleen kireälle sekä potilaiden että henkilökunnan osalta, niin se ei tule tätä yhtälöä kyllä sitten kestäämään. Senkin takia toivoisin, että tartutaan avoimin mielin parlamentaariseen yhteistyöhön. Ja jotta tämä järjestelmä jotenkin saadaan pysymään pitkällä aikavälillä kasassa, se edellyttää kyllä sitten sosiaali- ja terveysongelmien ja -haasteiden ennaltaehkäisyä, oli kyse sitten liikkumisesta, psyykkisestä hyvinvoinnista, kaikesta tästä. Jos katsoo hallituksen liikennepolitiikkaa, sosiaalipolitiikkaa, päihdepolitiikkaa, niin mikään ei oikein vakuuta, että tämä ennaltaehkäisy menisi parempaan suuntaan, vaan itse asiassa se luo enemmän näköalattomuutta, erilaisia terveys- ja sosiaaliongelmia. Olisin kysynyt hallitukselta: mitä te aiotte tehdä, ettei se tuleva sotepotti kasvaisi ainakaan yhtään enempää kuin se kasvaa väistämättä [Puhemies koputtaa] jo nyt ikääntymisen myötä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.34 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä oli erittäin hyvä ja tärkeä kysymys, koska tämä pitkällä tähtäimellä vaikuttaa siihen, kuinka hyvin meillä ihmiset voivat. Esittelin viikko tai kaksi sitten ennakoivan terveydenhuollon hallituksen esityksen siitä, millä tavalla voisimme tekoälyä hyväksi käyttäen käydä läpi asiakas- ja potilastietojärjestelmiä ja hakea sieltä tekoälyn avulla sellaiset potilaat, joilla voisi olla aihetta terveystarkastuksiin, nimenomaan esimerkiksi vaikka kakostyyppin diabeteksen huomioimiseen, jotta voisimme tarjota ennakoivia palveluita heille hyvin ajoissa — ja tällaista menetelmää voidaan käyttää muissakin kansansairauksissa. Sen lisäksi meillä on työn alla myöskin seuraava vaihe liittyen ennakoivaan terveydenhuoltoon ja digitalisaatioon, mutta se on tulossa ehkä vasta loppukaudesta, jos siihen ehdimme. Tämä on todella tärkeä kysymys, ja tähän kyllä varmasti jatkossa panostamme.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pekonen, olkaa hyvä.

16.35 Aino-Kaisa Pekonen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä hallitus on leikannut vanhuksilta. Tämä hallitus on leikannut vammaisilta, lastensuojelulta. Lista itse asiassa on aika loputon sotepalveluissa. [Sanna Antikainen: Se oli lastensuojelulain kokonaisuudistus!] Te olette itse asiassa jopa ylpeilleet sillä, kuinka paljon te olette tällä kaudella leikanneet ja säästäneet. Ja kun täällä salissa sitten kysytään näiden leikkausten vaikutuksista, niin syy onkin siellä hyvinvointialueilla, ei näissä teidän leikkauksissanne. Täytyy todeta, että aika uskomatonta käsienpesua.

Mutta, ministeri Juuso, minä olen huolissani vanhuspalveluista ja uskon, että en ole yksin tämän huoleni kanssa. Uskallan arvella, että tämä tilanne ei Valviran webinaareilla parane, kun vanhuspalveluista vähennetään yli 800 hoitajaa nyt tämän viimeisimmän esityk-

Punkt i protokollet PR 113/2025 rd

senne mukaisesti. Miten nämä webinaarit auttavat? Miten ne auttavat hoitajia, jotka tulevat irtisanotuiksi? Ennen kaikkea: miten ne auttavat näitä vanhuksia?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.36 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Raja yhteisöllisen asumisen ja ympärivuorokautisen asumisen välillä on ihan selkeä. Palvelutarpeen arvioinnissa täytyy osata katsoa, kuka potilas tarvitsee ympärivuorokautista hoivaa, kuka tarvitsee yhteisöllistä asumista. Taloudelliset säästötoimenpiteet eivät saa aiheuttaa sitä, että ihminen jätetään hoitamatta tai että hänelle ei tarjota sellaista hoitoa, mitä hän tarvitsee. Tämä on aivan ehdoton takaraja, ja tämä on myöskin meillä perustulaisissa. Eli kyllä, meidän täytyy siellä alueilla katsoa sen perään, että ihmiset saavat sellaisia palveluja, mihin he ovat oikeutettuja. Taloudelliset säästötoimenpiteet liittyvät rahoitukseen ja siihen, millä tavalla rahoitusta kohdennetaan. Viittaaan myöskin siihen, että asioita voidaan tehdä monella eri tavalla, jotta saadaan kustannuksia alas. Se ei liity niinkään vanhushoitoon, mutta se liittyy digitaalisiin palveluihin, tekoälyn käyttöön, teknologian käyttöön ynnä muuhun.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

16.37 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On totta, että hyvinvointialueilla tehdään paljon hyvää työtä. Moni asia on mennyt eteenpäin. Mutta mistä meidän pitäisi olla nyt yhdessä erityisen huolissamme? Siitä, että suomalaiset eriytyvät erittäin voimakkaasti. Monella, liian monella suomalaisella menee erittäin heikosti, ja sitten on toinen puoli, jolla menee yhä paremmin. Nyt tämä ei riitä, vaan myös hyvinvointialueille on käymässä tällä lailla. Ne eriytyvät erittäin voimakkaasti toisistaan. Toiset tekevät ja ovat tehneet voittoa koko ajan, ja sitten on niitä, jotka ovat tehneet tappiota koko ajan. Tässä on kysymys siitä, että ne eivät kykene tarjoamaan yhdenvertaisia palveluita suomalaisille, [Perussuomalaisten ryhmästä: Huonon mallin loitte!] jos asia taloudellisesti on näin paljon erilainen.

Nyt kun katson näitä valtiovarainministeriön ennusteita siitä, miten tämä rahoitus on kehittymässä tulevaisuudessa, niin näyttää siltä, että niiden alueiden, jotka ovat tehneet voittoa, rahoitus noin isossa kuvassa on kasvamassa eniten tulevaisuudessa, ja niitten alueiden, jotka ovat tehneet tappiota, [Puhemies: Ja kysymys!] rahoitus on kasvamassa vähiten. Kysyisin ministeriltä: onko teistä tämä oikea kehitys, [Puhemies koputtaa] että näin eriytetään nämä hyvinvointialueet, ja jos ei, mitä te aiotte tehdä asialle?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Valtiovarainministeri Purra, olkaa hyvä.

16.39 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Todellakin tämä, mitä edustaja kuvasi, on yksi tämän rahoitusmallin, joka viime kaudella on tehty, voi sanoa, erikoisuuksia. Siihen on pyritty löytämään — kuten hyvin tiedätte, kun sitä olitte mukana valmistelemassa — sellaisia mekanismeja, jotka toisaalta kannustavat tekemään hyviä toimia mutta eivät myöskään niin sanotusti demoralisoi tätä järjestelmää. Ja nyt nähdään, miten siinä on onnistuttu: tällä hetkellä todellakin on niin, että jälkeinpäin rahoitusta annetaan kaikille alueille lisää, myös niille alueille, jotka sitä eivät

Punkt i protokollet PR 113/2025 rd

välttämättä tarvitsisi. Vastaavasti ne alueet, jotka sitä erityisesti tarvitsisivat, eivät välttämättä saa sitä riittävästi. Tämä on nimenomaan sen teidän tekemänne rahoitusmallin perusominaisuus. [Välihuutoja vasemmalta]

Vastaavasti, kun oppositio haluaa tänään kertoa, että teillä on yhteinen viesti hallitukselle, minä en ole kuullut kuitenkaan oppositiolta nyt varsinaisia malleja tai ehdotuksia, miten te oikeasti korjaisitte tätä järjestelmää. [Välihuutoja vasemmalta] Se on aika oleellista. Oletteko te kaikki oppositiossa esimerkiksi sitä mieltä, että kaikille alueille pitää antaa lisää aikaa, [Puhemies koputtaa] ja kuinka paljon te olisitte valmiita lisäämään rahoitusta? [Puhemies koputtaa] Puhukaa konkreettisesti, niin niihin on täältä helpompi reagoida.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sillanpää, olkaa hyvä.

16.40 Pia Sillanpää ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! [Hälinää — Puhemies koputtaa] Tiedämme kaikki kyllä, kenen aikaansaannos tämä nykyinen sotejärjestelmä on. Kummallisesti siellä vasemmalla teillä ei ollut tahtoa parlamentaariseen valmisteluun silloin, kun te sotea teitte. Nyt sitten kyllä kelpaisi yhteistyö. [Sanna Antikainen: Miksei kelpanut viime kaudella yhteistyö?]

On hyvin selvää, että rahoitusmallissa on vakavia puutteita ja sitä täytyy uudistaa. Osassa alueita malli toimii ja osassa ei, koska poliitikot eivät saa päätöksiä aikaan tai rahoitusmalli on epäoikeudenmukainen. [Antti Kurvinen: Ei ole paikallispäättäjien vika!] Siksi pitäisi siirtyä sellaiseen malliin, jossa hyvinvointialueita ei palkita siitä, että ihmiset sairastavat mahdollisimman paljon, vaan siitä, että edistämme terveyttä ja vähennämme sairastavuutta. Syyttelyllä tätä ei korjata. Nyt täytyy etsiä ne parhaat ratkaisut siihen, miten suomalaiset saavat laadukkaita palvelut riittävällä rahoituspohjalla siten, että koko järjestelmä pysyy pystyssä. [Vasemmalta: Kyllä!] Uskon, että kaikilla tässä salissa on yhteinen tahtotila tähän näin. [Vasemmalta: Kyllä!]

Arvoisa ministeri Ikonen: millaisia konkreettisia toimia hallitus aikoo tehdä hyvinvointialueiden rahoitusmallin uudistamiseksi, jotta se kannustaisi paremmin ennaltaehkäisevään ja terveyttä edistävään toimintaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Ikonen, olkaa hyvä.

16.41 Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Paljon me todellakin teemme töitä tämän rahoitusmallin korjaamiseksi. Se on yksi asia, johon kiinnitimme huomiota jo edelliskaudella, silloin kun toimimme useitakin esityksiä, jopa satoja esityksiä, muutosesityksiä näihin lakeihin, ja jotka silloiset hallituspuolueet äänestivät kumoon. Nyt teemme näitä korjaustoimia.

Yksi näistä on juuri tämä kannustavuus, jota on lisätty tänne rahoitusmalliin. [Hälinää — Puhemies koputtaa] Tähän mennessä olemme lisänneet sinne tällaisen omavastuun, jolla lisätään kustannusten hillinnän kannustimia, ja myöskin HYTE-kertoimen, eli tammöisen terveyden edistämisen kertoimen painoarvoa on kasvatettu. On olennaista, että alueilla myöskin panostetaan tähän terveyden edistämiseen. Itse asiassa itsessään jo ihan tämä yleiskatteisuus kannustaa siihen, että kannattaa satsata niihin peruspalveluihin, että ne raskeimmat palvelutarpeet eivät toteudu.

Mutta olemme muutenkin uudistamassa tätä koko rahoitusmallia. Meillä on iso rahoitusmalliuudistus tulossa, alkuvuodesta lähdössä lausunnoille, eli sitä korjataan. Ja sitten

Punkt i protokollet PR 113/2025 rd

tästä alijäämän kattamisvelvoitteesta, mitä oppositio on täällä toivonut: jos te toivotte, että kaikille alueille annettaisiin esimerkiksi kaksi vuotta lisääaikaa, niin meillä on alueita, jotka eivät sitä tarvitse, jotka pääsevät siihen, [Suna Kymäläisen välihuuto] ja meillä on toisaalta alueita, joille se ei riitä, jotka tarvitsevat sitten raskaampia tukitoimia, [Puhemies koputtaa] kuten arviointimenettelyä ja muuta, ja me pyrimme tunnistamaan nämä. Toiset eivät tarvitse, toiset tulevat saamaan lisääaikaa, ja toisille sitten haemme räätälöityjä ratkaisuja.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Sitten sosiaali- ja terveysvaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Krista Kiuru, olkaa hyvä.

16.43 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! [Sanna Antikaisen välihuuto] Onkin tosi mielenkiintoista käydä tätä keskustelua. On itse asiassa aika yksinkertaista tämä... [Sanna Antikaisen välihuuto] — Saisinko puhua, olisiko mahdollista? Vai vastaako Antikainen nyt tähän? [Hälinää — Puhemies koputtaa — Sanna Antikainen: Sitä saa, mitä tilaa!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Krista Kiurulla on nyt puheenvuoro.

Saanko aloittaa uudelleen, kun minuuttini käytettiin jo tuolla toisessa päässä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Jatkakaa, olkaa hyvä.

Arvoisa puhemies! Tämä sotesta puhuminen on itse asiassa aika yksinkertaista. Se ongelma, mitä tässä nyt pitäisi ratkaista, on se, miten todelliset kustannukset ja laskennalliset soten kustannukset voisivat kulkea käsi kädessä. Me voimme kaikki katsoa peiliin, onnistummeko me siinä. [Sanna Antikainen: Varsinkin te!] Me esitämme nyt täällä, voitaisiinko puuttua siihen tilanteeseen, joka tapahtui vuonna 23, jolloin oli edeltävä hallitus ja tämä hallitus — toinen lopetti, toinen aloitti. Sinä vuonna, eri kuukausina, tapahtui se, että kustannukset nousivat 12 prosenttia. Ja koska se aiheutti täällä gäpin, niin että toisilla alueilla tuli liian vähän rahaa käyttöön, tämä virhe olisi pitänyt korjata [Puhemies koputtaa] teidän toimestanne. Rahoituslakia on kolmesti korjattu. [Puhemies: Ja kysymys!] Neljäs kerta kun tulee, pääministeri, eli neljättä kertaa kun korjataan, voitaisiinko korjata tämä rahoituskuihu?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.44 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tulee vaan heti yksi kysymys mieleen: siis paljonko rahaa tarvitaan nyt lisää? Aiotteko te esittää sen lisärahan SDP:n vaihtoehdossa ensi viikolla? Aiotteko te tehdä sen? [Eduskunnasta: On siellä 200 miljoonaa!] Siis kaikki nämä teidän esityksenne, jotka minä olen tästä hahmottanut, tarkoittavat lisää rahaa. Ja kun meillä ei ole enää sitä rahaa lisää muuta kuin hyvin rajallisesti, ja me joudumme miettimään, missä ne eurot käytetään kaikkein järkevimmin. Siksi me emme ajattele niin, että annetaan lisää aikaa kaikille alueille — jotta me saamme ne rahat riittämään niille, jotka sitä lisääaikaa kaikkein eniten tarvitsevat. Siksi mielestäni tämä kaavamainen ratkaisu ei ole järkevä vaan se malli, jota olen tässä pyrkinyt kuvaamaan, miten meidän kannattaa edetä: katsomalla nämä alue kerrallaan, hakemalla paras ratkaisu,

Punkt i protokollet PR 113/2025 rd

jolla saadaan toimintaa kuntoon, taloutta kuntoon, järkevä polku eteenpäin. Sitä kautta pystytään turvaamaan ihmisten palvelut. Tulkaa te mukaan tähän ajatteluun. [Suna Kymäläinen: Tuleeko pääministeri katsomaan sitten, kun on 400 ihmistä irtisanottu?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen, olkaa hyvä.

16.46 **Kimmo Kiljunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nämä soteleikkaukset, sosiaali- ja terveydenhuoltoon tehtävät leikkaukset, kohdistuvat budjetissa niin, että ne näkyvät erityisesti hoitopääsyssä, ja hoitajia irtisanotaan. On hyvä muistaa se tilastollinen fakta, että Suomessa puolella terveyskeskuskäynneistä on yli 65-vuotiaita ihmisiä. Silloin tämä 650 miljoonan leikkaus, joka nyt soteen tehdään budjetissa, kohdistuu ennen kaikkea vanhuksiin ja eläkeläisiin. Laskennallisesti voidaan laskea suoraan siitä, kun budjetista katsotaan, että 470 miljoonaa soteleikkauksista eli 75 prosenttia kohdistuu yli 65-vuotiaisiin ja iäkkäisiin ihmisiin. Mikä linja hallituksella on rankaista meitä iäkkäitä ihmisiä näillä soteleikkauksilla?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

16.46 **Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Huoli on aito, mutta se kyllä ihmetyttää tässä, että SDP:hän nimenomaan vastustaa 65 vuotta täyttäneiden hoitopääsyn parantamista tällä uudella valinnanvapauskokeilulla, [Krista Kiuru: Miten se liittyy tähän äskeiseen kysymykseen?] joka on ollut käynnissä syyskuun alusta alkaen. [Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä — Puhemies koputtaa] Eli onko siinä se keino nyt se, mikä hiertää, vai mikä hiertää siinä ajatuksessa, kun SDP on äänestänyt eduskunnassa vastaan sitä, että 65 vuotta täyttäneet voivat päästä myös yksityiselle yleislääkärille julkisen terveyskeskusmaksun hinnalla eli 28 eurolla? Tämä on syyskuusta asti toiminut. Palaute, mitä henkilökohtaisesti olen saanut, on ollut esimerkiksi sen suuntaista, että lääkäriin pääsee niin kuin ennen vanhaan.

Meillä on isoja ongelmia hyvinvointialueilla hoitopääsyssä. Tänä päivänä hallitus on juuri julkistanut yhden ratkaisun siihen elikkä 40 miljoonaa euroa hyvinvointialueille omalääkärimallin kehittämiseen. Silloin saadaan hoidolle jatkuvuutta. Siitä hyötyvät nimenomaan 65 vuotta täyttäneet suomalaiset, koska siellä on paljon myöskin monisairaita ihmisiä, jotka tarvitsevat hoidolle jatkuvuutta, ja hoidon laadun kehittäminen on erittäin oleellista.

Eli toivon, että löytyisi myöskin ymmärrystä ja halua kehittää yhdessä näitä palveluja ja tuoda myös uusia malleja, kuten tämä 65 vuotta täyttäneiden valinnanvapauskokeilu nyt on. Mikä siinä on väärin? Miksi vastustatte sitä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Honkonen, olkaa hyvä.

16.48 **Petri Honkonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tosiasiaan on, että kokoomus ja perussuomalaiset olivat tämän saman rahoitusmallin peruspiirteiltään kuitanneet [Krista Kiuru: Näin on!] vaalikaudella 2015—2019. Ja meidän voidaan syyttää näistä sotien ongelmista vaikka Teuvo Auran kakkoshallitusta, joka muuten sääti edellisen soteuudistuksen. Edellinen hallitus ei syyttänyt, vaan sääti lain, ja nyt on teidän

Punkt i protokollet PR 113/2025 rd

vastuunne korjata nämä ongelmat viipymättä, koska tilanne on se, että tietyillä hyvinvointialueilla lakisääteisiä peruspalveluita ajetaan alas. [Tuula Väättä: Kyllä!]

Täällä ministerit Ikonen ja Juuso ja pääministerikin kauniisti puhuivat, että keskiarvo näyttää hyvältä, mutta kun siellä on yhdeksänkymppisiä ihmisiä, muistisairaita ihmisiä kotona, joille kuuluu tehostetun hoivan paikka, mutta he eivät sitä saa, kun raha ei jakaanu rahoitusmallin ongelmista johtuen oikein eri alueiden välillä. Toiset saavat vähemmän.

Minun mielestäni ja keskustan mielestä periaate on se, että vanhuutta ei pitäisi Suomessa pelätä. Kenenkään ei tarvitsisi Suomessa pelätä vanhuutta, ja nyt on kyse siitä, että te ette tee tälle nyt mitään. Tämä ongelma on ollut tiedossa jo viime vuonna, ja te ette ole tähän mennessä tehneet vielä mitään.

Kysyn, ministeri Juuso, teiltä: [Puhemies koputtaa] tarvitseeko Suomessa pelätä vanhuutta, ja kuinka ne perustuslailliset oikeudet turvataan, niin kuin te sanoitte? Ja mitä aiotte tehdä asialle?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.49 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten edellisessä vastauksessani sanoin, ihmisiä ei voi jättää hoitamatta sen vuoksi, että ei ole rahaa. [Antti Kurvinen: Antakaa rahaa sitten! — Välihuutoja — Naurua]

Se, mihinkä ne rahat siellä hyvinvointialueilla kohdistetaan, [Hälinää — Puhemies koputtaa] on hyvinvointialueiden päätöksenteossa. Ihmisten ei pitäisi Suomessa pelätä sitä, että he eivät saa hoivaa, koska heillä on oikeus siihen hoivaan, ja hyvinvointialueiden täytyy se toteuttaa. Te olette halunneet [Välihuutoja vasemmalta] tämän itsehallinnollisen mallin. Nyt teidän täytyy vastata siitä. Teidän täytyy ottaa vastuu myöskin siitä. [Hälinää — Puhemies koputtaa] Jos kysymyksessä on vain se, että te haluatte lisää rahaa, niin siihen lisärahoopyyntöön pyydän, että kysytte ministeri Ikoselta tai valtiovarainministeri Purralta. [Suna Kymäläinen: On kysytty ihan keneltä vaan!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Ingo, varsågod.

16.50 Christoffer Ingo r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Egenläkarmodellen är en av de mest betydelsefulla reformerna för att stärka kontinuiteten i vården, någonting som verkligen behövs i Finland. Det är viktigt att modellen tas i bruk i hela landet, inte bara i några regioner och på olika premisser. Det är tacksamt att regeringen har allokerat 40 miljoner för det här.

Arvoisa puhemies! Tuttu lääkäri tuo turvaa, helpottaa asiointia ja vahvistaa luottamusta omaan hoitoon. Omalääkärimallia edistetään nyt valtakunnallisesti, ja hallitus esitti tänään 40:tä miljoonaa euroa sen kehittämiseen. Malli saa myös tukea lääkäreiltä ja sotehenkilöstöltä. Tämä on tärkeä askel hoidon jatkuvuuden parantamiseksi. Nyt on varmistettava, että hyvinvointialueet saavat tarvitsemansa tuen parhaiden käytäntöjen rakentamiseen ja mallin käyttöönottoon. Kysyn, arvon ministeri Juuso: miten hallitus varmistaa, että malli toteutuu yhdenvertaisesti kaikilla alueilla?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 113/2025 rd

16.51 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Tack för en bra fråga. Egenläkarmodellen är faktiskt en sak som den här regeringen vill främja på alla möjliga sätt. Jag har glädjen att säga att regeringen nu har anslagit 40 miljoner euro för egenläkarmodellen, och finansieringen kommer förstås att göras enligt de behov som de olika välfärdsområdena har. Det är klart att vi också försöker fördela medlen på det viset att det blir rättvist och att alla områden har möjlighet att påbörja egenläkarmodellen.

Kiitos edustajalle erittäin hyvistä kysymyksestä. Tämä hallitus todellakin panostaa omalääkärimallin edistämiseen jokaisella hyvinvointialueella. Tämä 40 miljoonan euron lisärahoitus, mitä hallitus esittää eduskunnalle täydentävässä talousarviossaan, on tervetullut lisä siihen, jotta voimme tehokkaasti tuoda omalääkärimallia jokaiselle hyvinvointialueelle, ja me myöskin seuraamme sitä tehokkaasti. Kerran kuukaudessa tulemme ministeriryhmässä seuraamaan tilanteen kehitystä. Kyllä panostamme tähän erittäin voimakkaasti.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Viimeinen lisäkysymys tähän aiheeseen liittyen, edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä.

16.52 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei tämä kyselytunti mennyt aivan hukkaan, sillä pääministeri alkoi jo hieman osoittaa nöyryyttä [Naurua] ja lupautui sentään järjestämään keskustelun, mutta perussuomalaiset kyllä torjuivat tämän opposition vilpittömän yhteistyötarjouksen edelleen hyökkäämällä ja syyttelyllä. [Timo Heinosen välihuuto — Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Tulee ajatelleeksi, että ehkä te pelkäätte, että sieltä paljastuu, että mitään punaista lankaa sotepalveluissa ei ole, kun te puhutte kyllä kauniisti esimerkiksi omalääkärijärjestelmästä, mutta samaan aikaan olette romuttaneet hoitotakuun, ja kyllä, hoitoonpääsy on hidastunut teidän vahtivuorollanne. Vanhuspalveluista leikataan 50 miljoonaa euroa, ja on kyllä outoa uuspuhetta, kun ministeri sanoo, että palveluihin on tulossa parannuksia. Tätä eivät Suomen ikäihmiset usko. Tosiasia on, että 16 aluetta 21:stä käy yt-neuvotteluja, hoitajia tullaan irtisanomaan, ja ensi vuonna arviointimenettelykriteerit täyttää jo 11 hyvinvointialuetta.

Ministeri Juuso: aiotteko te sallia sen, että arviointimenettelyyn joutuvilla alueilla selvitysmiesten suositusten mukaan tullaan ajamaan alas lakisääteisiä palveluita, vai puolustatko [Puhemies koputtaa] te suomalaisten sosiaali- ja terveystalouksia?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä. [Aki Lindén: THL:n tilaston mukaan lääkärille pääsy on romahtanut!] — Ministeri Juusolla on nyt vastauspuheenvuoro.

16.54 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tämä hallitus puolustaa suomalaisten hoitoonpääsyä, puolustaa suomalaista hyvinvointiyhteiskuntaa. Hyvinvointiyhteiskunnan edellytys ja palveluiden tarjoamisen edellytys on se, että meillä on hyvää talouspolitiikkaa, että Suomella on varaa näihin palveluihin, ja me teemme kaikkemme löytääksemme rahaa yhä kasvaviin hyvinvointialueiden kustannuksiin. On totta, että kenttä on tällä hetkellä myllerryksessä, mutta muistakaa, että meillä on todella iso rakennemuutos takana, josta on mennyt vasta kaksi täyttä tilikautta. Koko ajan on korjaustoimia menossa myöskin rahoituslainsäädännön osalta, ja me odo-

Punkt i protokollet PR 113/2025 rd

tamme nyttan kokoavaa rapportia, Erholan rapportia, ja tulemme ryhtymään toimenpiteisiin.

Pääministeri on luvannut teille pääministerin ilmoituksen heti alkukaudesta, ensi vuonna. Me varmasti palaamme tähän asiaan ja keskustelemme täällä yhdessä, että mitä me voimme tehdä.

Frågan slutbehandlad.